

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№10
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 612 sahifa,
3-oktyabr, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

The Use of Innovative Pedagogical Technologies in the Development of Critical Thinking	16
<i>Gulnar Atakhanova Orinbaevna</i>	
Current Aspects of Designing and Implementing Extracurricular Educational Activities at the Primary General Education Level.....	20
<i>Amankosova Dinara Gabitovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi shaxsiyati va kasbiy mahorati shakllanishining nazariy asoslari....	24
<i>Axmadaliyeva Moxlaroy To'xtapolatovna</i>	
Pedagogical Model and Stages of Teaching Subjects Through a Project-Based Approach	28
<i>Bannayev Qosimjon</i>	
Lotin tili va zamonaviy tibbiy terminologiya: tarixi, vazifasi va amaliy ahamiyati	31
<i>Eshmurodova Shirin Oybekovna</i>	
Motor alaliyaning nonutqiy simptomatikasi	34
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Talabalar etnomadaniy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari	38
<i>Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li</i>	
Texnologiya darslarida o'quvchilarning texnik savodxonligini robototexnika elementlari asosida rivojlantirish.....	41
<i>Jabborova Umida</i>	
Fizika fanini mutaxassislik fanlari integratsiyasi asosida o'qitishda bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	45
<i>Xayrullayev Asliddin Isatullayevich</i>	
Talaba tomonidan mutaxassislik tilini o'zlashtirishda monologik nutqni o'rgatishning samarali usullari masalasi haqida.....	51
<i>Karimov N. M.</i>	
Zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashda kasbiy motiv va motivatsiyaning o'rni	54
<i>Melikova Einora Shuxratovna</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda pragmatik kompetensiyaning roli.....	58
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	62
<i>Nishonova Dilafuz</i>	
Computer-Based Formative Assessment: Advantages and Challenges in Teaching English to High School Students	66
<i>Obidjonova Shokhista Bakhtiyorovna</i>	
Metata'lim texnologiyalari asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimini takomillashtirish.....	70
<i>O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi darslarning an'anaviy darslarga nisbatan samaradorligini qiyosiy tahlil qilish.....	73
<i>Rasulev Bobirjan Atxamovich</i>	
Pedagogik faoliyatda pedagogning kasbiy taraqqiyoti motivatsiyasining psixologik xususiyatlari	78
<i>Rustamova Surayyo Shaxobiddinovna</i>	
Innovatsion kompetentlik tushunchasi va uning ilmiy-pedagogik asoslari.....	84
<i>Soliyev Eliyor Ravshan o'g'li</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar eshituv idrokini o'yinlar yordamida rivojlantirishning samarali usullari	88
<i>Xalilova Shahnoza</i>	
Zamonaviy ta'limda kommunikativ kompetensiyaning o'rni va ahamiyati.....	92
<i>Yaqubova Nigoraxon Ibrohimjon qizi</i>	
Soliq yuki – mamlakat soliq soliq tizimining asosiy mezonidir	97
<i>Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish yo'llari	101
<i>Ibodova Sarvinoz Sayfilloyevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida hospital pedagogika fanini o'qitishning dolzarb masalalari va uning uslubiy ta'minoti	106
<i>Inogamova Dilfuza Rahmatullaevna</i>	

Chizma geometriya va kompyuter grafikasi: an'anaviy fan va zamonaviy texnologiyaning uyg'unlashuvi .	111
Raximov A. M., Tairova N. S., Sabirova D. U., Xasanova S. T., Tashpulatov R. X.	
Геймификация в обучении английскому языку на начальном этапе обучения	114
Курбанова Назира Низомиддиновна	
Talabalarda tanqidiy va evristik fikrlashni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	117
Adjiev Nayrullo Nazrulloevich	
Konstruktiv yondashuv asosida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish metodikasi.....	122
Amirullayeva Barno Abdulhaqovna	
Kimyo o'qitishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning tajriba-sinov natijalari.....	126
Artiqov Maqsud Bahodirovich, Babanazarova Ayzada Omirbaevna	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni bilingvist sifatida shakllantirishda til o'rganish ko'nikmalari va kompetentsiyalarining rivojlanishi	131
Axmadjonova Gulira'no Muxtorjon qizi	
Talabalarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda kooperativ ta'limning metodik yondashuvlari	135
Botiraliyeva Gulobar Mahamadismoil qizi	
Talabalarni intellektual faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy sherikchilikning pedagogik va metodik asoslari	139
Dilbarjonov Avazbek Ravshanbek o'g'li	
Teacher-Centered and Child-Centered Methods in Early Childhood Education: Insights From Finland and Uzbekistan	143
Djaparova Gulnoza	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat kuni" va "Metodik mahorat soati"ni tashkil etish	150
Do'stov Davron Zulhaydarovich	
Theoretical, Methodological, and Practical Factors of Differentiated Education	155
Ergash Shonazarovich Khasanov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda kognitiv yondoshuv	160
Gulbahor Xamidova	
Mustaqil ta'lim – mustahkam bilim.....	164
Halima Shukurova Sunatullayevna	
Integrating Google Classroom and Project-Based Learning for Enhanced Synchronous and Asynchronous Education.....	168
Inomkhojaeva Shodiyakhon Abdukodirkhoja qizi	
O'quvchilarning innovatsion fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	174
Mamadaliyev Axadjon G'aniboyevich	
Hududiy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni strategik boshqaruvga integratsiya qilish yo'llari.....	177
Mo'minov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
O'rta yoshdagi ayollarda harakat faoliyatini rivojlantirishda milliy o'yinlarning pedagogik ahamiyati	184
Mustafoev Sherali	
Pedagogical and Psychological Foundations of Developing Higher-Order Thinking Skills in Students.....	188
Nasimova Zarina Isomiddin kizi	
Pedagogik ijodkorlikning kasbiy professionallikda namoyon bo'lish xususiyatlari.....	193
Numonova Dildor Umurzoqovna	
Ko'zi oqiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	196
Qarshiboyev Asliddin	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari.....	200
Qilichova Marxabo Xudayqulovna	
The Transformation of Existential Thought in British Literature: Iris Murdoch's Philosophical Humanism and the Reinterpretation of Freedom	204
Rahmonqulova Zarnigor Nasimjon qizi	
Sportchilarning elektron platformalardan foydalanishning metodik tahlili	209
Saydullayev Zafar Erkinovich	
Adabiy ta'limda estetik tarbiya	216
Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li	
O'qituvchi-trenerning ko'p qirrali kasbiy-pedagogik funksiyalari	220
Sulaymonov Jaxongir Solijonovich	
Uzluksiz kasbiy rivojlanishda art-pedagogikaning o'qituvchilar hissiy farovonligiga ta'siri	223
Suvanova Kamola Raimqul qizi	

Raqamlashtirish muhitida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish	226
<i>Xamidova Komila Maxmudovna</i>	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	231
<i>Yo'ichiyev Shaxriyor Xusanovich, O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi</i>	
Совершенствование профессиональных компетенций будущих инженеров на основе интегративного подхода	235
<i>Умарова Гулчехра Абитовна</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning aqliy qobiliyatining psixologik xususiyatlari	238
<i>Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Artiqbaeva Miyassar Jumanazarovna</i>	
Biologiya ta'limida innovatsion metodlarni joriy etishda ta'lim menejmentining roli	241
<i>Allayorova Maloxat Normaxmat qizi</i>	
Integrating Innovative Technologies for the Enhancement of Speech and Communication Skills Among Learners With Intellectual Disabilities in Uzbekistan: Pedagogical Approaches and Developmental Outcomes	244
<i>Donisheva Gulruy Akhrorkulovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilar o'qish savodxonligini rivojlantirishga metodik jihatdan tayyorlash	247
<i>Doniyarov Mavlonbek Arabovich</i>	
Kimyoviy birikmalarda bog'lar sonini hisoblashning yangi matematik usullari	252
<i>Ergashev Vahob Ergashevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	257
<i>G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi</i>	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida steam fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishning metodik asoslari	261
<i>Jamolova Sitara Muzaffar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi	264
<i>Mamadiyrov Jamol</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar mustaqil faoliyatini rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar	268
<i>Mamayusupova Nafisa Abdulatifovna</i>	
Para yengil atletikachilarda nayza uloqtirish texnikasini takomillashtirish uslubiyati	271
<i>Qiyomova Shohsanam Yarash qizi</i>	
Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers	275
<i>Kurbonova Maftuna Fakhriddinovna, Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Principles of Teaching Basic Foreign Language Skills (EFL)	278
<i>Samandarova Gulsara Ismatilloevna</i>	
O'quvchilarning innovatsion ta'lim muhitida tayanch kompetensiyalarini shakllantirishning dolzarbligi	282
<i>Toshpulatova Farida Radjabovna</i>	
Корпоративная культура педагогов и внутренняя стабильность ДОО	286
<i>Буранова Шохноза Абдуразаковна</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии	290
<i>Шадиева Нигора Шариповна</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida oliy ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar	295
<i>Baytileuova Gulnaz Quralbay qizi</i>	
Yangi avlod pedagoglarini tayyorlash: kompetensiyalar va qadriyatlarining roli	298
<i>Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna</i>	
Astronomiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvdan foydalanib o'qitishning ta'lim tizimidagi o'rni	301
<i>Barakayeva Sarvinoz To'liqunovna</i>	
Alohida e'tiborga muhtoj bolalar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash	305
<i>Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Namozova Sevinch Asqar qizi</i>	
Ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalashda pedagogik qadriyatlarining ustuvorligi	310
<i>Jumayeva Gulnara Tursunpulatovna</i>	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maqsadli boshqarishga tayyorlashning nazariy asoslari	314
<i>Mahmudova Zulfiya Xomitovna</i>	
Pedagogical Methodology Improve Students' Professional Mobility in Acquisition of Specialty	319
<i>Khidirova Muhabbat Murodillayevna</i>	

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish	322
Ismoilova Surmaxon Amonovna, Yusupova Mohinur	
Qoraqalpoqlarning dehqonchilik marosimlari	326
Orinboyeva Go'zal Polatovna	
The Complexity of Training Teaching Staff for Work in Public Schools Organized in Medical Stations in Uzbekistan.....	330
Inogamova Dilfuza Rakhmatullaevna	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya fanini o'qitishda STEM yondashuvi orqali o'quvchilarda mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.....	335
Jabbarova Zuhra Omondullayevna	
Eshitishda nuqsoni mavjud bolalarni nutqini shakllantirish metodikasi	338
Z. N. Mamarajabova	
5–7-sinf qizlarida raqamli texnologiyalar ta'sirida tarbiya jarayonining o'ziga xosliklari.....	341
Abdurazzoqova Marg'uba Muxammad qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish diagnostikasi: metodlar va natijalar ..	345
Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna	
PISA topshiriqlari asosida o'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish	349
Axunjanova Shirmonoy Isroiljonovna	
Bo'lajak surdotarjimonlar uchun faoliyat turlarini tanlashda ko'maklashish	354
Dehqanova Muborakxon G'iyosiddinovna	
Mustaqil ta'limni tashkillashtirishda tarjimadan foydalanish jarayonlari	357
Erkayev Elmirza Temirovich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyat samaradorligini oshirishda kreativ va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarining o'rni.....	361
Jumayeva Muxlisa Shokir qizi	
Tasks, Exercises, and Activities in the English Classroom: Differences, Similarities, and Effective Use	366
Qodirov Olim Odilovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish masalalari	372
Safarova Mohichehra Xonzafarovna	
Malaka oshirish tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tabiiy-ilmiy savodxonligini rivojlantirish masalalari.....	376
Saidova Dilnoza Maripovna	
O'zbekiston va Yaponiya dzyudo trenerlarining mashg'ulot jarayonlarini qiyosiy tahlili.....	380
Sharipov Xabibullo Abduqahhorovich	
"Kompyuter lingvistikasi"ning rivojlanish tendensiyasi.....	386
Xusanboyeva Muxlisa Ikrojon qizi	
Педагогические технологии стратегического развития взаимного сотрудничества организаций дошкольного образования и родителей.....	392
Тухлиев Муслимбек Шерзод угли	
Oliy ta'limda inklyuziv ta'lim tizimini joriy etish muammolari	397
Dilbar Nurkeldiyeva	
Ixtisoslashtirilgan ta'lim muasasalarida tarbiyaning o'rni.....	401
Laylo Sharopovna Nurmuxamedova	
Intellektida kamchiligi bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvida muloqotning shakllanish xususiyatlari	405
Shahnoza Amirsaidova	
Aqli zaif bolalarga ta'lim jarayonida o'yin faoliyatini shakllantirishning ahamiyati.....	409
Ziyodullayeva E'zoza Ne'matjonovna	
Pedagogik texnologiyalar metodlarini tanlash va qo'llashning umumiy mezonlari	412
Abdullayeva Komila Tursunovna	
Didaktik o'yinlar vositasida 2-sinf o'quvchilarida bog'lanishli nutq ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	416
Askarova Gulayim Arislan qizi	
Yugurib kelib uzunlikka sakrovchilarda tezkorlikni samarali va jadal rivojlantirishni ilmiy asoslash.....	420
Avazov Shukrullo Ibatovich, Nuraliyeva O'g'iloy Shomurotovna, Mustafayev Ismoil Nuralio'g'li	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'limning o'ziga xos xususiyatlari va zaruriyati.....	425
Axmedova Mastura Jamoliddinovna	
Imkoniyati cheklangan o'quvchilarda tabiatshunoslik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	430
Azizova Dilnora	

Bo'lajak shifokorlarda tibbiy – deontologik kompetensiyalarni shakllanishida tibbiy amaliyotning ahamiyati.....	435
Babadjanova Gulchexra Baxtiyarovna	
Bolaning aqliy rivojlanishini yoritadigan ko'rsatkichlar	440
Bozorboyev Javlon Davlatali o'g'li	
Bo'lajak oligofrenopedagoglarning kasbiy-metodik kompetensiyalarini rivojlantirish xususiyatlari.....	445
Daminova Maftuna Asqarali qizi	
Kreativ pedagogika fani va mantiqiy fikrlash kompetentligi orasidagi bog'liqlik.....	449
Diyora Egamberdiyeva	
Oilani mustahkamlovchi va ajralishiga olib keluvchi omillar	454
Haqberdiyev Jamoliddin Abdug'affor o'g'li	
Quality Management as a Functional and Attributive Characteristic of Modern Management.....	458
Jabbarbergenova Bibimaryam Amangeldievna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishda pedagogik va psixologik jarayonlar	464
Mamedova Maxfuza Erkinovna	
Huquqiy ong va madaniyatni shakllantirishda yuridik ta'limning roli: tahlil va takliflar	470
Mansurova Zilola Akromxonovna	
Pedagogik ta'limda klaster yondashuvi: O'zbekiston va jahon tajribasi	474
Nafisa Tokhirova Dilshod qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari: zamonaviy yondashuvlar va innovatsion imkoniyatlarning integratsiyasi asosida shakllanish jarayoni.....	478
Norqulov Lutfullo Mamarajabovich	
Montessori metodikasi va undagi bolalar sensomotorikasini rivojlantirishga doir tajribalar tahlili	484
Parmonova Laylo Ilxomovna	
Molekulyar fizikani modellashtirish orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	488
Q. U. Tog'ayeva	
Milliy tarbiyada raqamli vositalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	493
Qo'shnazarova Nozima Maxmutjon qizi	
Learning Intercultural Communication Through Social Media: the Approach of Modern Students	498
Raxmonqulova Feruza Akmal qizi	
Aqliy rivojlanishda muammolari bor maktab o'quvchilarida geometrik tushunchalarni shakllantirishning nazariy asoslar.....	502
Shodiyeva Navbaxor Xabibulla qizi	
Logopedning kasbiy faoliyatida deontologiya va kompetentlikning roli va ahamiyati	506
Temurova Gulchexra Xudoyqulovna, Isomitdinova Shaxinabonu Zavqiddin qizi	
STEAM ta'limida lego konstruktorelarning o'rni va ahamiyati.....	511
Toshpulatova Farida Radjabovna	
Diagnostikasi va reabilitatsiya qilishda eshitishda nuqsoni bo'lgan bola va ularning ota-onalari bilan bog'liq muammolar.....	514
Toshpulova Nodira Sultonmurod qizi	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligi o'rtasidagi o'zaro munosabat shakllari.....	518
Turdiqulova Luiza Zayniddinovna	
O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'limga integratsiyasi: yutuqlar, muammolar va istiqbollari	522
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalarning fazoviy tasavvurlarini shakllantirish	526
Xamidova Muyassar Polsaidovna	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning asosiy didaktik prinsiplari.....	530
Yuldashev Shukrullo	
Комплексная методика развития и обучения юных футболистов	536
Ортиков Умиджон Худойбердиевич	
Особенности деятельности детей с нарушением зрения	544
Юсупова Назира	
Integration of Music and Language: Creative Approaches to Teaching English to Music Students	548
Akbarova Moxichexra	

Ingliz tilida yozuv malakalarini takomillashtirishda baholash metodikasi.....	553
<i>Alimardonova Malika Botir qizi</i>	
Yosh kurashchilarni jismoniy va aqliy rivojlantirishda basketbol o'yinining ahamiyati	560
<i>Haqnazarov Qurbon Qo'shayevich</i>	
Voleybol murabbiylarining innovatsion fikrlash qobiliyatini shakllantirish usullari	566
<i>Haqqulov Akbar Abdiraupovich</i>	
Sociolinguistic Competence and Intercultural Communicative Competence: Intertwining Concepts and Practical Implications	571
<i>Kuchmurodova Gulnora Khatamovna</i>	
Ilk qadam davlat dasturida steam ta'lim elementlaridan foydalanish imkoniyati	575
<i>Nazarova Aziza Sohib qizi</i>	
Kasbiy rivojlanish jarayonida rahbar shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	579
<i>Roziqova Nazokat Alisher qizi</i>	
Deontologik yondashuvning nazariy-pedagogik asoslari va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati	583
<i>Tashpulatova Nodira Olimjon qizi</i>	
Kasbiy-pedagogik tayyorgarlikda fanlararo integratsiya asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'qituvchilarining metodik salohiyatini oshirish yo'llari.....	586
<i>Xashimova Aziza Alisherovna</i>	
Природа и механизм действия биологических иммуностимуляторов на организм животных	590
<i>Койилова Мехринисо Джураевна</i>	
Badiiy asarlar ustida ishlash jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional intellektini shakllantirish mezonlari	594
<i>Jamalova Kamola Shahobiddinovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish asosida fizika o'qitish metodikasini takomillashtirish	600
<i>Musurmonova Shaxnoza Dilshod qizi</i>	
Futbolchilarda texnik tayyorgarlikni takomillashtirishning ilmiy-metodik asoslari.....	606
<i>Babayev Anvarjon Axmedovich</i>	

ILK QADAM DAVLAT DASTURIDA STEAM TA'LIM ELEMENTLARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATI

Nazarova Aziza Sohib qizi

BuxDPI Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(maktabgacha ta'lim) yo'nalishi tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda STEAM texnologiyalaridan foydalanish metodikasining o'рни va ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda fanlararo integratsiyaga asoslangan STEAM yondashuvi orqali bolalarning tafakkurini rivojlantirish, ijodiy fikrlashini shakllantirish, muammoni hal etish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari tahlil qilingan. Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalarida STEAM texnologiyalarini amaliyotga joriy etishning metodik asoslari, bolalarning kompetensiyalarini bosqichma-bosqich shakllantirish mexanizmlari hamda tarbiyachining o'quv-tarbiyaviy faoliyatidagi yangi yondashuvlari ko'rib chiqilgan. Mazkur metodika bolalarda ilmiy tafakkur, texnik qiziqish va kreativ yondashuvni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, STEAM texnologiyalari, tayyorgarlik jarayoni, metodika, ijodkorlik, muammoni hal etish, mantiqiy fikrlash, jamoada ishlash, kompetensiya.

Abstract: This article explores the methodology of using STEAM technologies in preparing preschool children for school education and its impact on developing essential learning skills. The study highlights how an interdisciplinary STEAM approach fosters critical and creative thinking, problem-solving, and teamwork abilities among young learners. The paper also discusses methodological principles for integrating STEAM into preschool education, mechanisms for step-by-step competency formation, and innovative teaching strategies for educators. This methodology contributes to developing scientific thinking, curiosity, and creativity in children.

Key words: preschool education, STEAM technologies, preparation process, methodology, creativity, problem-solving, logical thinking, teamwork, competence.

Аннотация: В статье раскрыта роль и значение методики использования STEAM-технологий в процессе подготовки детей дошкольного возраста к школьному обучению. Исследование основано на междисциплинарном подходе, направленном на развитие мышления, творческих способностей, навыков решения проблем и работы в команде. Подробно рассмотрены методические основы внедрения STEAM-технологий в систему дошкольного образования, механизмы поэтапного формирования компетенций у воспитанников и инновационные подходы педагога в образовательной деятельности. Данная методика способствует развитию у детей научного мышления, познавательной активности и творческой инициативы.

Ключевые слова: дошкольное образование, STEAM-технологии, процесс подготовки, методика, креативность, решение проблем, логическое мышление, командная работа, компетенция.

KIRISH

Hozirgi kunda respublikamizda ta'lim tizimini raqamli texnologiyalarni qo'llash yo'nalishida keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, umumiy o'rta ta'lim va oliy ta'lim tizimlarida raqamli texnologiyalar keng qo'llanilmoqda. Elektron darsliklar, elektron ta'lim resurslari, o'quvchilar uchun mo'ljallangan maxsus multimedia dasturlari hamda elektron platformalar buning yaqqol dalilidir. Biroq ta'lim tizimining boshlang'ich bo'g'ini hisoblangan maktabgacha ta'lim sohasi bu borada nisbatan orqada qolgan. O'zbekistonda ushbu muammoning asosiy sabablaridan biri sifatida o'zbek tilida maktabgacha yoshdagi bolalarga mo'ljallangan elektron ta'lim resurslarining kamligi va maktabgacha ta'lim tashkilotlarining axborot-kommunikatsiya vositalari bilan to'liq ta'minlanmaganligini keltirish mumkin.

Mazkur yo'nalishda davlat siyosatida bir qator muhim hujjatlar qabul qilingan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohala-

rini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF–6108-son¹ Farmoni, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrda "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi O'RQ–595-son² Qonunining 53-moddasida ta'kidlanishicha, "ta'lim-tarbiya jarayoniga ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etish, maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun o'quv-uslubiy va didaktik materiallar ishlab chiqish hamda ishlab chiqarish, maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasida ilmiy tadqiqotlar olib borish" asosiy vazifalar etib belgilangan.

Mazkur hujjatlar mamlakatimizda maktabgacha ta'limni raqamlashtirish, ilg'or texnologiyalarni joriy etish hamda bolalarda ijodkorlik va texnik tafakkurni rivojlantirish borasida amaliy asos bo'lib xizmat qilmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarning ijodiy, mantiqiy va ilmiy tafakkurini rivojlantirish masalasi so'nggi yillarda xalqaro miqyosda keng tadqiq qilinmoqda. STEAM ta'lim yondashuvi (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) bolalarda fanlararo fikrlashni shakllantirish, muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish va o'quv jarayonini amaliy tajribaga asoslashni maqsad qiladi (Yakman, 2008; Bybee, 2013). Tadqiqotchilar ta'kidlaganidek, STEAM ta'limi o'quvchilarning faqat bilim olish faoliyatini emas, balki izlanish, kuzatish, tahlil qilish va ijodiy natija chiqarish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi (Resnick, 2017; Papert, 1993). O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish bo'yicha qabul qilingan "Ilk qadam" davlat dasturi (2018-yil) bolalarning har tomonlama intellektual, ijtimoiy va jismoniy rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, unda o'quv-tarbiyaviy faoliyatni innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish belgilangan. Dasturda o'yin asosidagi ta'lim, loyiha asosidagi o'qitish, eksperimentlar va amaliy mashg'ulotlarni qo'llash orqali bolalarda mustaqil fikrlash, tahliliy yondashuv va ijodkorlikni rivojlantirish imkoniyatlari ko'zda tutilgan. Bu jihatlarda STEAM ta'limining asosiy tamoyillari bilan uyg'unlashadi. Mahalliy tadqiqotlarda (Tursunova, 2021; Kadirova, 2022) maktabgacha ta'limda STEAM elementlarini joriy etishning samaradorligi alohida ta'kidlanadi. Ularning fikricha, "Ilk qadam" dasturidagi o'yinli va amaliy faoliyat modullari bolalarda kuzatuvchanlik, sabab-oqibat bog'lanishlarini tushunish va konstruktiv fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish uchun qulay sharoit yaratadi. Shuningdek, pedagogik tajribalarda LEGO konstruktorlari, robototexnika elementlari, tabiiy fanlar bo'yicha oddiy tajribalar va san'at faoliyatini uyg'unlashtirgan mashg'ulotlar bolalarning o'quv motivatsiyasini oshirishi aniqlangan. Xalqaro manbalarda (Beers, 2018; Herro & Quigley, 2017) STEAM ta'limining maktabgacha bosqichda joriy etilishi bolalarda fanlararo tafakkur va muhandislik madaniyatining ilk bosqichlarini shakllantirishi qayd etiladi. Ular ta'kidlaydilar, aynan 3–7 yosh oraliq bo'lib, bu bosqichda berilgan STEAM yondashuvi uning kognitiv rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, "Ilk qadam" davlat dasturida STEAM ta'lim elementlaridan foydalanish imkoniyati katta amaliy va nazariy ahamiyatga ega. Dasturdagi o'yin, san'at, texnologiya va tabiiy fan faoliyatlarini integratsiyalash orqali bolalarda ilmiy tafakkur, ijodiy yondashuv, hamkorlikda ishlash va muammoni hal etish kompetensiyalari shakllanadi. Shu bois, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" dasturi asosida STEAM yondashuvini bosqichma-bosqich joriy etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillardan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Xorijiy va mahalliy tadqiqotchilar tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlar STEAM texnologiyalarini ta'lim jarayoniga joriy etishning dolzarbligini ilmiy asoslab bermoqda. S. L. Novoselovanning fikriga ko'ra, ta'lim jarayonida kompyuterdan foydalanish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar nafaqat kompyuter texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatining maqsadga muvofiqligini, balki bolaning intellekti va shaxsiyatini rivojlantirishda alohida o'rin tutishini isbotlagan. Bugungi kunda multimediyaga o'qitish vositalaridan foydalanish maktabgacha ta'lim tizimidagi ko'plab uslubiy yangiliklarning samaradorligini tasdiqlamoqda. STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) – bu integratsiyalashgan yondashuv bo'lib, bolalarning fanlararo bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish orqali o'zlashtirishiga xizmat qiladi. T. Baranova (2019) va S. Karpova (2020) kabi olimlarning tadqiqotlarida maktabgacha yoshdagi bolalar uchun moslashtirilgan STEAM yondashuvlarining afzalliklari yoritilgan bo'lib, ular STEAM texnologiyasi orqali bolalarda analitik fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarining shakllanishini asoslab berishgan. Maktabgacha ta'limda STEAM texnologiyalarini joriy etishga oid metodik qo'llanmalarda, xususan M. Sharipova va N. Xudoyberdiyeva (2021) tomonidan tayyorlangan ishlarida, 5–6 yoshli bolalarning yosh xususiyatlariga mos tajriba va faoliyat turlari keltirilgan. Ular loyihaviy ishlar, amaliy mashg'ulotlar va konstruktorlik faoliyati orqali bolalarda ilmiy tafakkurni shakllantirishni tavsiya etishadi. Xalqaro manbalarda, xususan R. Yakman va L. Whittaker (2013) tomonidan olib borilgan

¹ <https://lex.uz/ru/docs/-5085999?ONDATE=07.11.2020%2000>

² <https://lex.uz/docs/-4646908>

tadqiqotlarda esa STEAM texnologiyasi bolalarni boshlang'ich maktab bosqichiga tayyorlashda samarali vosita sifatida e'tirof etiladi. Ularning fikricha, ushbu yondashuv bolalarda izlanish, eksperiment qilish va ilmiy asosda fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'zbekiston va xorijiy davlatlarda, jumladan Rossiya, AQSh va Janubiy Koreyada o'tkazilgan tajribaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, STEAM texnologiyalari asosida o'qitilgan bolalarda maktabga tayyorgarlik darajasi yuqori bo'lib, ular nafaqat fanlarga bo'lgan qiziqish, balki jamoada ishlash, mustaqil fikrlash va muammo-larga ijodiy yondashish qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. Maktabgacha ta'lim tizimida STEAM texnologiyalarini joriy etish masalasi O'zbekiston olimlari tomonidan ham izchil o'rganilmoqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy sharoitda ta'lim jarayonining barcha imkoniyatlaridan foydalanib shaxsni rivojlantirish, ijtimoiy-lashtirish hamda unda mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishga yo'naltirilishi zarur-ligini ko'rsatadi. Ana shu imkoniyatlarni mujassam etgan yondashuv "shaxsga yo'naltirilgan ta'lim" deb ataladi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarini texnologiya fanida qo'llash yuqori samaradorlik beradi. Shu bois, STEAM texnologiyasi asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari bola-ning fikrlash va harakat strategiyasini inobatga olib, uning shaxsiy xususiyatlari hamda qobiliyatlarini rivojlan-tirishga xizmat qiladi. Bu yondashuv o'qitish muhitining tarbiyalanuvchi imkoniyatlariga moslashishini, ta'lim muhiti va pedagogik shart-sharoitlar orqali bolaning shaxsiy imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish, qobiliyatini rivoj-lantirish, shaxs sifatida kamol topish, tafakkur va dunyoqarashini boyitishni nazarda tutadi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning o'ziga xos jihati ta'lim oluvchi shaxsini tan olish va uni har tomonlama rivojlantirish uchun qulay hamda zarur muhit yaratishdan iboratdir. STEAM texnologiyasining o'quv jarayon-larida qo'llanilishi bolalarda mustaqillik, ijodkorlik, tashabbuskorlik, javobgarlik, shuningdek, mustaqil, ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. STEAM (S – fan, T – texnologiya, E – muhandislik, A – san'at, M – matematika) – ilm-fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematikani birlashtiruvchi zamonaviy yondashuv bo'lib, u bolalarda muammolarni keng qamrovli tushunish, ijodiy fikrlash, muhandislik yondashuvi, tanqidiy fikrlash va dizayn asoslarini anglash kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. STEAM yondashuvi tufayli bolalar tabiatni tushunib, dunyoni muntazam o'rganadilar, shu orqali qiziqishlarini, muhandislik tafakkurini, tanqidiy vaziyatlardan chiqish qobiliyatini, jamoada ishlash va liderlik ko'nikmalarini rivojlantiradilar, o'z-o'zini namoyon qilish asoslarini o'rganadilar. Bu esa bolalar rivojlanishining sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishiga xizmat qiladi.

O'z-o'ziga ishonchni shakllantirish yondashuvida bolalar o'z qo'llari bilan yaratilgan ko'priklar va yo'llarni, samolyot va avtomobillarni ishga tushirib, suv osti va havo tuzilmalarini rivojlantirib sinovdan o'tkazadilar, har safar maqsadga yaqinlashib boradilar. Agar natija kutilganidek chiqmasa, "mahsulot"ni qayta-qayta sinovdan o'tkazib takomillashtiradilar. Natijada, bolalarda muammolarni mustaqil hal qilish, maqsad sari intilish, o'z mehnati samarasini ko'rish orqali ilhomlanish, quvonch va o'ziga ishonch hissi shakllanadi. Faol muloqot va jamoaviy ish jarayonida STEAM dasturlari o'ziga xosligi bilan ajralib turadi: muhokama bosqichida bolalar fikr bildirishdan cho'chimaydilar, dizayn asosidagi mahsulotlarini sinovdan o'tkazib takomillashtiradilar, tarbiyachi va tengdoshlari bilan faol hamkorlikda ishlaydilar. Bu ularning kommunikativ qobiliyatlarini, jamoada ishlash madaniyatini va o'z fikrini erkin ifoda etish ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Texnik fanlarga bo'lgan qiziqishni rivojlantirish ham STEAM ta'limining muhim vazifalaridan biridir. Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim bosqichi-dagi STEAM yondashuvi bolalarda tabiiy va texnik fanlarga qiziqishni uyg'otadi, ijodkorlikni, kuzatuvchanlikni va sabrni rivojlantiradi. Bolalar o'z faoliyatida vaqt o'tishini sezmaydi, lekin ular charchamaydi ham, chunki jarayon dinamik va o'yin shaklida kechadi. Bolalar rivojlanishining o'ziga xosligini inobatga olgan holda, har bir bola individual yondashuvni talab etadi.

Tarbiyachilar bolalarga bir xil topshiriqlarni emas, balki ularning qobiliyat va qiziqishlariga mos faoliyat turlarini taklif etishlari zarur. Katta guruh (5–6 yosh) uchun "Ilk qadam" dasturiga muvofiq STEAM yondashuvi asosida mashg'ulot rejası quyidagicha bo'lishi mumkin.

Mashg'ulot nomi: "Qor eriydimi?".

Yo'nalish: STEAM (Fan + Texnologiya + San'at + Matematika).

Mavzu: **Suvning holatlari (qor–suv–bug') bilan tanishish.**

Maqsad: bolalarda kuzatish, solishtirish, tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirish, suvning holatlari haqida boshlang'ich tushuncha berish, tajriba orqali muammoga yechim topishga o'rgatish, san'at orqali ijodiy fikr va tasavvurni rivojlantirish.

Kirish qismida (5 daqiqa) bolalar bilan qish, qor va uning qo'lga tekkanda qanday o'zgarishi haqida suhbat o'tkaziladi. Asosiy qismda (15–20 daqiqa) tajriba o'tkaziladi: muzlatgichdan olingan qor yoki muz kichik idish-larga solinadi va turli joylarga (issiq xona, sovuq xona, quyoshli joy) qo'yiladi. Bolalar bilan kuzatish jadvali tuziladi: qayerda tezroq eridi, suvga aylanish qanday holat, degan savollar asosida tahlil qilinadi.

San'at integratsiyasida bolalar qor yog'ayotgan yoki muz eriyotgan manzarani bo'yaydilar, matematika elementida esa muz bo'lagi va suv miqdori "ko'p-oz", "og'ir-yengil" kabi taqqoslashlar orqali o'lchanadi.

Yakuniy bosqichda (5 daqiqa) "nimalar o'zgardi?", "qor va muz nima bo'ldi?", "qanday xulosa chiqardik?" kabi savollar asosida tajriba yakunlanadi. Natijada bolalar suvning holatlari haqida boshlang'ich tushunchani hosil qiladilar, sabab-oqibat aloqalarini anglaydilar, muloqot davomida o'z fikrlarini ifoda etadilar va ijodiy tasavvurlarini rivojlantiradilar. Bahor fasli esa tabiatdagi o'zgarishlarni his qilish, kuzatish va ularni o'yinga aylantirish uchun ajoyib davrdir. Shu munosabat bilan "Gul ochildimi?" o'yini (Fan + San'at + Matematika) taklif etiladi.

Maqsad: bahor fasliga xos o'zgarishlar – o'simliklarning o'sishi haqida tasavvur berish, ijodkorlikni rivojlantirish.

O'yin tartibi: bolalar bilan birgalikda qog'ozdan turli rangdagi gullar yasab, ularning markaziga raqamlar yoziladi (1–5). Gullarning barglari yopilgan holatda suvga solingan idishga qo'yiladi. Suvda gullar asta-sekin ochiladi – bu jarayon bolalarda hayrat va qiziqish uyg'otadi. Qaysi raqamli gul birinchi, qaysi biri oxirgi ochildi degan savollar yordamida bolalar kuzatuv olib boradilar. Bu jarayonda fan elementi – suv ta'siridagi harakat, san'at elementi – ranglar va shakllar, matematika elementi esa raqamlarni tanish va solishtirish orqali ifodalanadi. Shu tariqa STEAM yondashuvi bolalarda nafaqat ilmiy tushunchalarni, balki hayotiy kuzatuvchanlik, ijodkorlik va tafakkur madaniyatini ham shakllantiradi.

XULOSA

Maktabgacha ta'limda STEAM texnologiyasi innovatsion pedagogik yondashuv bo'lib, dastlab rivojlangan mamlakatlarda oliy ta'lim tizimida qo'llanilgan. Talabalar mavzularni o'zlashtirish jarayonida olingan nazariy bilimlarni darhol amaliy mashg'ulotlarda sinab ko'rganlar. Maktabgacha ta'limda STEAM texnologiyasi dastlab AQSHdagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarga zamonaviy usulda ta'lim va tarbiya berish maqsadida qo'llanilgan. Kutilayotgan natija shundan iboratki, STEAM texnologiyasi asosida ta'lim olgan tarbiyalanuvchilar ulg'ayganlarida hayotiy muammolarga, jumladan, atrof-muhitning ifloslanishi yoki global iqlim o'zgarishi kabi dolzarb masalalarga duch kelganlarida, ularni faqat turli sohalaridagi bilimlarga tayanib va hamkorlikda ishlash orqali hal qilish mumkinligini tushunadilar. Xulosa qilib aytganda, amaliy qobiliyatga e'tibor qaratish orqali bolajonlar o'zlarining iroda kuchini, ijodkorligini, moslashuvchanligini rivojlantiradi hamda boshqalar bilan hamkorlik qilishni o'rganadi. Ushbu ko'nikmalar va bilimlar ta'limning asosiy vazifasini tashkil etadi.

Ta'limga bu yangi yondashuv nazariya va amaliyotni birlashtirishning mantiqiy natijasidir. STEAM dastlab AQSHda ishlab chiqilgan bo'lib, ayrim maktablar bitiruvchilarining kelajakdagi raqobatbardoshligini hisobga olgan holda fan, texnologiya, muhandislik va matematika kabi fanlarni birlashtirishga qaror qilgan. Shu tariqa STEM tizimi shakllangan (Fan, Texnologiya, Muhandislik va Matematika). Dunyo jadal sur'atlarda o'zgarib bormoqda. Yangi texnologiyalar va kashfiyotlarning paydo bo'lishi bilan insoniyat ilgari duch kelmagan ko'plab muammolarni hal qilish zaruratiga duch kelmoqda. Har kuni yangi kasblar, yangi ish yo'nalishlari paydo bo'lmoqda. Shu sababli zamonaviy o'qituvchilar o'zlari berayotgan bilim va ko'nikmalarning bugungi kun talablari bilan mos kelish-kelmasligi haqida o'ylashlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Qarori: VMQ–646-son, 2020-yil 28-avgust. "Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini tashkil etish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida" qaror. <https://lex.uz/docs/-4646908>
2. "Ilk qadam" o'quv dasturi. (2020-yilda yangilangan tahriri).
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni: PF–6155-son, 2021-yil 6-fevral. "2021–2023-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida." <https://lex.uz/docs/-5260791>
4. Davletshin, M. G. va boshqalar. Yosh davrlar va pedagogik psixologiya. 2023.
5. Davletshin, M. G., Do'stmuhamedova, Sh., Mavlonov, M., To'ychiyeva, S. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya: O'quv-metodik qo'llanma. Toshkent: 2004. – 118 b.
6. Давыдов, Э. Психологическая теория учебной деятельности и методов начального обучения, основанных на содержательном обобщении. Томск, 1992. – 145 стр. (Архивировано 29 марта 2012 года).
7. Maktabgacha yoshdagi bolalarni STEAM texnologiyalari asosida tashkil etish metodikasi. Boshlang'ich va maktabgacha ta'lim sifati va samaradorligini oshirish muammolari: innovatsiya, raqamli texnologiyalar va xalqaro tajribalar Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari. 2022. – 185-bet.
8. Dehqonov, M., Aminova, N. Obod turmush – mustahkam oila tayanchi. Turon Zamin ziyo, 2015.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.